

Datum
2023-07-19

Diarienummer

Handläggare
Jörgen Alm
08-53536106
jorgen.alm@huddinge.se
Barn- och utbildningsförvaltningen

Yttrande inriktningsärende 2024-2026 Förskolenämnden

Sammanfattning

Inriktningsärendet beskriver de ekonomiska förutsättningarna för planeringsperioden 2024-2026. Och innehåller en preliminär ekonomiplan för kommunen och kommunkoncernen, preliminära budgetramar för nämnder och preliminär investeringsplan för kommunkoncernen.

Förslaget på inriktningsärende ligger till grund för det fortsatta budgetarbetet under hösten och nämnderna bereds tillfälle att yttra sig över inriktningsärendet.

Omvärldsfaktorer har under de senaste åren påverkat verksamheten. Pandemin samt kriget i Ukraina har påverkat arbetet i verksamheten samt ekonomin. Den ekonomiska effekten har fram tills nu varit i form av ökade intäkter i form av generella statsbidrag och minskade kostnader på grund av frånvarande personal. Dock ser läget annorlunda ut framöver med den ökade inflationen, osäkra befolkningsprognoser med minskade volymer och osäkerhet kring statsbidrag. Inflationen innebär att kostnader för kommuner riskerar att öka och att det blir svårare att klara av alla de utmaningar som förskolan ställs inför, som bland annat ökade löner samt driftkostnader.

Det blir en stor utmaning för verksamheterna att säkerställa en långsiktig och hållbar ekonomi och bibehållen kvalitet med lägre barnantal vilket medför lägre ekonomisk ram samtidigt som de ska klara löpande pris- och lönekostnadsökningar inom given budgetram. Därför är det viktigt att ständigt kvalitetssäkra och arbeta med resursfördelningen med målsättning att få ut så mycket resurser som möjligt till verksamheterna. Bedömningen är att det fortfarande finns ett visst, men minskande, utrymme för ytterligare effektivisering genom minskad icke-pedagogisk stödpersonal. Under 2023 har de icke-pedagogiska stödfunktionerna flyttats från enheterna till avdelningen förskolestöd. En kammungemensam översyn av samlad måltidsfunktion kan eventuellt medföra effektiviseringsmöjligheter samt uppdraget att minska arbetsrelaterad utmattning som kan leda till lägre sjukskrivning och lägre vikariiekostnader.

Med tanke på färre barn och därmed färre avdelningar i förskolan finns det anledning att överväga att avveckla förskolenheter för att minska kostnader samt lokalöverskott. Utöver detta ska ökad digitalisering och automatisering av de administrativa processerna fortgå.

HUDDINGE KOMMUN

Barn- och utbildningsförvaltningen

Post 141 85 Huddinge
Besök Gymnasietorget 1, plan 1-4

Tfn 08-53536106
Tfn vxl 08-535 300 00

barn-utbildning@huddinge.se
www.huddinge.se

Nämndspecifik omvärldsanalys

Brist på förskollärare

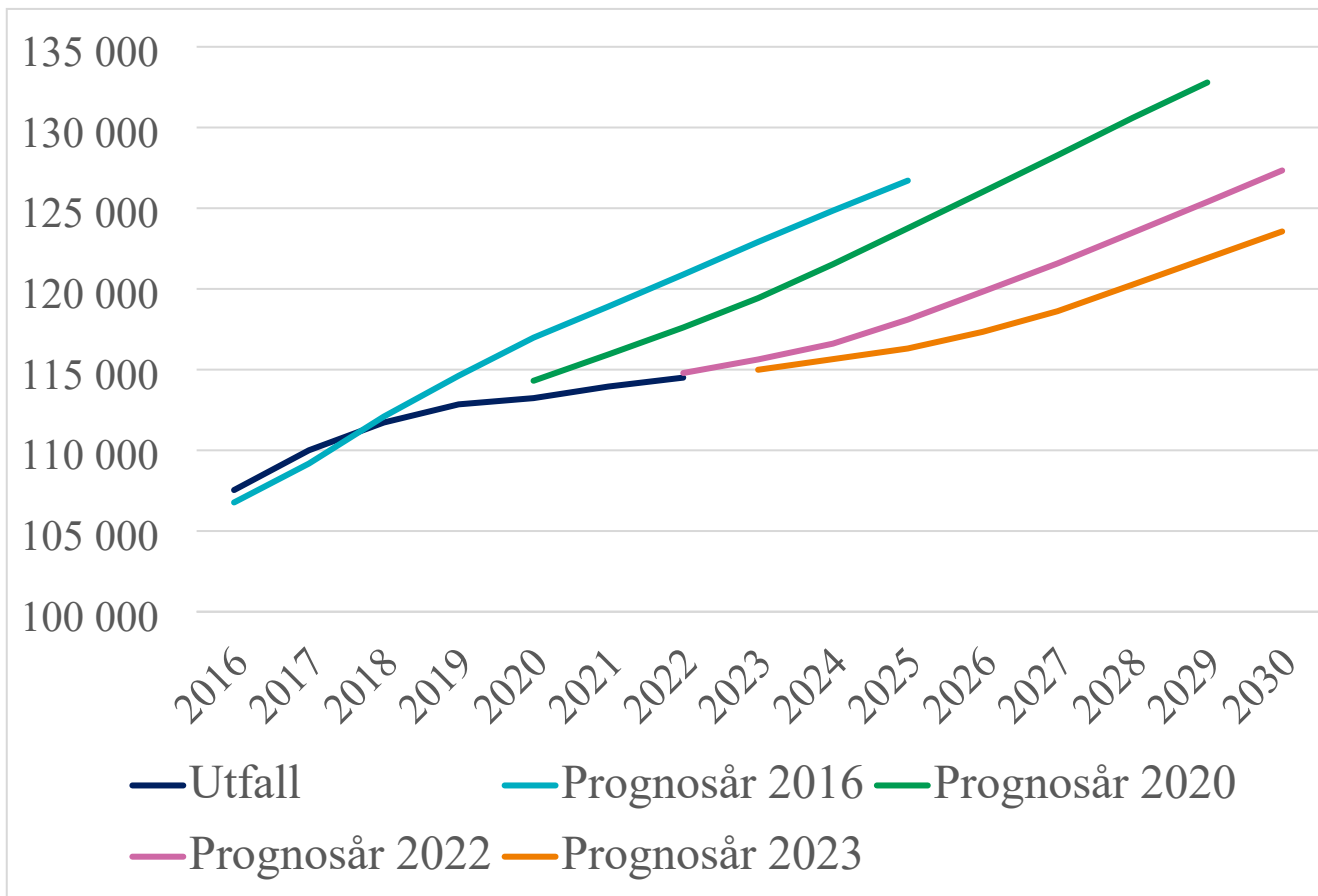
Utbildningssektorn är den verksamhet inom kommunen som är mest personalintensiv. Effekterna av pandemin och de ekonomiska utmaningarna kan påverka personalomsättningen och rekryteringen inom vissa yrkesgrupper. Konkurrensen är hög i Stockholmsregionen. En hög personalomsättning kan öka kostnaderna för verksamheten. För att möta kompetensförsörjningsbehovet måste förvaltningen ständigt arbeta med arbetsgivarvarumärket som syftar till att attrahera och behålla kompetenta och behöriga medarbetare samt att skapa förutsättningar för karriärmöjligheter.

Det har gjorts satsningar på lärare och förskolelärare under året och vi har förbättrat både lärartäthet och förskolelärartäthet.

Färre barn

Efter att befolkningstillväxten under flera år varit positiv med fler barn och ökad budgetram har förskolorna de senaste åren fått ställa om för att möta en minskad barntillströmning och därmed sänkta intäkter. Enligt den senaste befolkningsprognosen fortsätter denna utveckling under hela planeringsperioden med sammantaget 27 mnkr i minskad budgetram 2024 – 2026. Störst effekt har denna minskning 2024 med en effekt på 25 mnkr. Det kan på sikt innebära färre förskollärare och barnskötare rent numerärt. Ambitionen är att inga förskollärare och barnskötare ska sägas upp men att eventuella neddragningar kan komma ske genom naturlig avgång. Bristen på förskollärare på arbetsmarknaden i stort är ytterligare en omständighet som talar för att kommunen ska göra sitt yttersta för att behålla dessa. Inriktningen är att fortsätta den omställning som genomförts successivt under 2022 och 2023 och öka förskolelärartätheten, det vill säga antalet barn per förskollärare ska minska. Detta ska bli ske genom ramtillskott från kommunfullmäktige på 7 mnkr 2024 samt fortsatt förändringsarbete inom den samlade barn- och utbildningsförvaltningen

Nedanstående diagram visar den historiska befolkningsutvecklingen samt hur de senaste befolkningsprognoserna reviderats ner mellan varje nytt prognostillfälle.

Hela kommunen rameffekt volymförändringar i mnkr

Nämnd	2024	2025	2026	Summa
Kommunstyrelse	0,1	1,8	2,8	4,6
Förskolenämnd	-25,0	-1,8	-0,2	-27,0
Grundskolenämnd	-14,5	-11,5	-10,2	-36,2
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnd	8,7	8,5	5,9	23,0
Socialnämnd	0,1	2,5	3,9	6,5
Vård- och omsorgsnämnd	25,7	26,9	32,9	85,6
Kultur- och fritidsnämnd	0,0	0,6	0,9	1,5

Natur- och stadsmiljönämnd	3,3	0,6	0,2	4,1
Bygglövs- och tillsynsnämnd	0,0	0,2	0,4	0,6
Revision	0,0	0,0	0,0	0,1
Överförmyndarverksamhet	0,1	0,0	0,1	0,1
Budget/Plan	-1,5	27,8	36,8	63,0

2,

Lagändringar

För att fler barn ska gå i förskolan och få bättre möjlighet till bättre språkutveckling i svenska börjar 1 juli 2023 ändringar i skollagen att gälla. Ändringen innebär att varje hemkommun ska vara skyldig att genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till de barn som inte har plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. I dagsläget rör det sig om ca 250 barn. Detta bedöms inte i dagsläget påverka ekonomin för förskolenämnden utan hanteras inom given budgetram men kan påverka inskrivningsgraden i förskolan och således volymprognoserna.

Från och med 1 januari 2023 har även regelverket kring pedagogisk omsorg ändrats. Där det bland annat nu är krav att kommunen måste ge sitt godkännande innan en huvudman får bedriva verksamhet. Detta innebär även höjda krav på verksamheten att förbereda barnen inför skolstarten och ställer höjda krav på förskolenämnden som tillsynsmyndighet. Likt ovan är detta något som i dagsläget inte bedöms påverka ekonomin utöver befintlig budgetram.

Förändrade statsbidrag

Flera av de riktade statsbidragen till förskola har slagits samman eller förväntas att göra det de kommande åren. Samtidigt är bedömningen att de statsbidrag som riktas till förskolan inte kommer att öka totalt sett 2024. I samband med att statsbidragen blir färre förändras kraven på de insatser som är kopplade till respektive statsbidrag. Administrationen förväntas öka då kommunen själv ska hantera ansökningarna från de fristående förskolorna, en hantering som Skolverket tidigare ansvarade för. Genom det förändrade statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder har förskolenämnden fått större ekonomiska förutsättningar för arbetet med likvärdig förskola. Detta då socioekonomiska faktorer nu viktas högre vilket påverkar fördelningen mellan kommunerna. Statsbidraget möjliggör för arbete kring att bibehålla och utöka personal samt mindre barngrupper och har till största del gått ut i grundbeloppet. Resterande del har gått till riktade insatser för arbetet med mindre barngrupper. De riktade insatser som nu prövas och utvecklas inom förskolenämndens verksamhet kräver långsiktiga förutsättningar som säkerställs över tid och tillåts fortsätta även om de riktade statsbidragen förändras eller upphör.

Politiska uppdrag

I verksamhetsplanen för 2023 har förskolenämnden gett barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att föreslå nya principer för den socioekonomiska fördelningen från och med 2024. Detta medför ingen kostnadsförändring men resulterar i en omfördelning av de ekonomiska medlen och kan således påverka enheter i verksamheten olika, även de fristående.

I verksamhetsplanen för 2023 har förskolenämnden även gett barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att prioritera ett strukturerat och metodiskt arbete för att minska den arbetsrelaterade utmattningen bland pedagogisk personal. Förvaltningen ska arbeta med det löpande under 2023 och senast på nämnden i december presentera en långsiktig handlingsplan mot den arbetsrelaterade utmattningen som ska pågå under hela mandatperioden.

I syfte att öka attraktiviteten som arbetsgivare och för att förbättra arbetsmiljö och trivsel har förskolenämnden har givit barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att planera för kostnadsfria pedagogiska luncher för pedagogisk personal på förskolorna från januari 2024. Detta kommer förvaltningen hantera inom befintlig budgetram genom att effektivisera administrativa processer och icke pedagogiska stödverksamhet. Exempelvis förväntas både uppdraget om en eventuell sammanhållen administrativ funktion för de kommunala förskolorna ge effekter som då blir en del i att möjliggöra ovan nämnda reform. Därtill kommer förvaltningen att jobba vidare med förra årets uppdrag från förskolenämnden om att gå från en organisation som bygger på sällananvändare inom administrativa system till att bygga på superanvändare.

Kommunfullmäktige har givit kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med vård- och omsorgsnämnden och förskolenämnden utreda möjlighet och konsekvenser av att införa språkkompetensutveckling inom förskola och äldreomsorg.

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i Inriktningsärendet

Förskolenämndens budgettram

Förskolenämndens budget för 2023 består av ram från kommunfullmäktige på 912 735 tkr

Nämndens budgettram reduceras med ca 25 mnkr 2024 på grund av minskade volymer, d v s beräknat om ca 200 färre barn. Samtidigt utökas ramen med 7 mnkr för att kunna värna den pedagogiska personalen och upprätthålla kvaliteten. Därtill görs justeringar för effekthemtagning av gemensamt upphandlad lokalvård (-3,6 mnkr). 2024 uppgår budgetramen därmed till totalt ca 891 mnkr jämfört med ca 913 mnkr 2023.

Budgettram 2024 förskolenämnden (tkr)

Budget 2023	912 735
Tidigareläggning av struktur- och lokalresursplan, tillfälligt anslag 2023	-200
Städupphandling effekthemtagning	-3 587
Omställningsarbete värna pedagogisk personal	7 000
Volymförändring färre barn	-24 956
Budget 2024	890 992

Förutom den omställning som färre barn innebär, ska löpande pris- och löneökningar klaras av. I skrivande stund ligger inflationen enligt KPIF på 6,4 procent (avser juni 2023). Förskolenämnden bedömer att kostnadsökningarna exklusive lokalhyra kommer att hamna på en mer ”normal” nivå i storleksordningen tre procent under 2024.

En procents löneökning för förskolenämnden får en effekt på ca 5 mnkr.

Gällande övriga driftkostnader såsom livsmedelskostnader, varor och tjänster och konsulter och inhyrd personal skulle tre procent prishöjning få en effekt om ca 1,5 mnkr.

Livsmedelspriserna har ökat under 2022 och 2023 på grund av en orolig marknad, minskad råvarutillgång, valutaförändringar och ökade energipriser. Ytterligare ökade livsmedelspriser ställer mycket höga krav på verksamheterna att klara en ekonomi i balans.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att mot bakgrund av det globala och lokala ekonomiska läget under kommande år tillsammans med osäkra befolkningsprognoser, förändrade volymer och osäkerhet kring statsbidrag, står nämnden inför en utmaning i att säkerställa en långsiktig och hållbar ekonomi med en likvärdig kvalitet. Det är därför viktigt att ständigt kvalitetssäkra och arbeta med resursfördelningen för att på så sätt få ut så mycket resurser som möjligt i verksamheten samt att arbeta med kompetensförsörjningen och att särskilt rikta insatser i de socioekonomiskt utsatta områdena

Effektivisering

Förvaltningskontoret har genomfört de tidigare planerade effektiviseringarna inom administration och minskad chefstäthet. Under 2023 fortsätter förvaltningen med att följa upp och säkerställa effekten av den effektivisering som genomförts på central förvaltning för att säkerställa att organisationen tillhandahåller rätt stöd och service mot kommunala förskolor, fristående förskolor och Huddinge kommuns invånare. Under 2023 har alla icke-pedagogiska stödfunktioner förts över från förskolenheterna till avdelningen förskolestöd.

Barn- och utbildningsförvaltningen bedömer att det finns ett behov av ett omställningsarbete när antalet barn minskar. Det finns fortfarande en mindre potential att effektivisera inom icke pedagogiskt stöd och chefer inom kommunala förskolor. Genom att fokusera på förenkling och digitalisering, hitta administration som ej är nödvändig och ge ett ökat administrativt stöd från centralt förvaltningskontor, skapas möjligheter för en minskad administrativ belastning för chefer och personal inom förskolorna. En annan möjlig effektivisering är översynen av en samlad kommungemensam måltidsfunktion. Även uppdraget att minska arbetsrelaterad utmattning kan leda till lägre sjukskrivning och lägre vikariekostnader. Riktningen är tydligt utpekad att det är inom dessa områden som behöver hitta effektiviseringar för att hantera ökade kostnader för löne- och prisökningar.

Som en följd av att antalet barn sjunker och färre avdelningar i förskolan utesluter inte förskolenämnden att hela förskolenheter kan bli föremål för avveckling under planeringsperioden i syfte att minska lokalöverskott och minska kostnaderna.

Investeringar

Förvaltningen har räknat fram behovet av investeringar till nya förskolor enligt kommunens lokalresursplan (LRP) samt övriga investeringar, arbetsmiljöåtgärder, accesspunkter, återanskaffning av möbler och ny- och återanskaffning. Vid nybyggnationer eller ombyggnationer av förskolor enligt lokalresursplanen uppstår ett investeringsbehov av inventarier. Den nya kommunala förskolan på Hälsovägen bedöms bli färdigställd i slutet av 2025 och kommer att behöva köpa nya möbler samt IT-utrustning. I Sjöängen och på Vårby udde planeras kommunala förskolor som bedöms bli klara 2027.

År 2024-2028 har förvaltningen uppskattat att det totala investeringsbehovet uppgår till cirka 40,2 mnkr. Enligt förslag till inriktningsärende är ramen för samma period 35,5 mnkr. Det är en avvikelse på 4,7 mnkr jämfört med förvaltningens underlag till lokalresursplanen. Förvaltningen bedömer därmed att behov finns på 40,2 mnkr för perioden 2024-2028 och är den ram förvaltningen i nuläget bedömer att man behöver. Se bilaga *Investering FSN inriktning 2024*

Övriga investeringar avser främst ny- och återanskaffning av möbler och maskiner samt utökning och utbyte av accesspunkter. Förvaltningen uppskattar att behovet av övriga investeringar uppgår till 6,5 mnkr år 2024 och 32,5 mnkr över hela planperioden 2024-2028. Förskolenämndens behov av investeringar i nya inventarier enligt lokalbehovsprognosen samt återanskaffning av inventarier och reinvesteringar på grund av färdigställda förskoleprojekt uppgår över

planperioden till 7,7 mnkr. Driftskostnaden i form av ökade kapitalkostnader, om alla investeringsmedel utnyttjas, beräknas uppgå till 4,0 mnkr för perioden.

Lokalresursplan

Förskolenämnden har tagit del av lokalresursplanen (LRP) och lämnar följande synpunkter/kommentarer. Förskolenämnden ställer sig positiv till den prioritering som gjorts gällande projektens startår som presenteras i lokalresursplanen (LRP). Förvaltningens lokalbehovsprognos och kommunens gemensamma lokalresursplan är båda samberedda av Barn- och utbildningsförvaltningens lokalsamordnare och lokalstrateg på kommunstyrelsens förvaltning. För att förvaltningen ska kunna åta sig alla de kommande uppdragen som står med i lokalresursplanen för 2024 kommer det att behövas hjälp av externa konsulter som handlas upp. Arbetet med dessa uppdrag kommer att påbörjas under hösten 2023.